

Wijze van bekendmaken van programma's
22 januari 2026

Ben bezig met een artikel over de verhouding tussen de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Omgevingswet (Ow). Beide wetten verwijzen naar elkaar.

Omgevingswet in de Algemene wet bestuursrecht

Niet in de Awb zelf maar wel in haar bijlagen wordt de Omgevingswet een aantal malen genoemd. Het gaat dan om besluiten waartegen rechtstreeks beroep wordt ingesteld (bijlage 1), waartegen geen beroep kan worden ingesteld (bijlage 2, artikel 1) en welke Ow-besluiten in eerste en hoogste instantie door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State worden behandeld (bijlage 2, artikel 2).

Algemene wet bestuursrecht in de Omgevingswet

Op tal van plaatsen worden in de Ow artikelen of afdelingen (zoals 3.4 en 3.5) van toepassing verklaard. Het zijn voorbeelden van verwijzingen. Die zijn op zichzelf nuttig omdat je dan niet de artikelen hoeft over te schrijven.

De nieuwe Omgevingswet zit vol verwijzingen en dat is ook wel logisch met zo'n toch al omvangrijke wet. De Aanwijzingen voor de regelgeving vragen wel om terughoudend om te gaan met het gebruik van verwijzingen. Gevaar bestaat dat de toegankelijkheid van de regeling onnodig wordt geschaad. Ar 3.27, tweede lid, vraagt zelfs om verwijzing naar bepalingen die zelf een verwijzing inhouden te vermijden.

Bij het opnemen van verwijzingen kan dat tot gevolg kan dat ondanks het Ow-artikel niet wijzigt, dat toch een totaal andere lading krijgt als het artikel waarnaar verwezen wordt, (ingrijpend) wordt gewijzigd.

Artikel 16.77b, tweede lid, van de Omgevingswet

Dat klinkt wat ingewikkeld, ik wil het graag uitleggen aan de hand van artikel 16.77b, tweede lid, van de Omgevingswet, waarin een verwijzing is opgenomen naar artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht. In artikel 3:42 is weer een verwijzing opgenomen naar de artikelen 5 en 6 van de Bekendmakingswet.

Artikel 16.77b, tweede lid, van de Ow

2. Artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing op een omgevingsvisie en een programma als bedoeld in de paragrafen 3.2.2 tot en met 3.2.4.

Eerst naar de verwijzing in dat artikel:

Artikel 3:42 (tot 1 juli 2021)

1. De bekendmaking van besluiten van een tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, geschiedt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in de Staatscourant, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.
2. De bekendmaking van besluiten van een niet tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, geschiedt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in een van overheidswege uitgegeven blad of een dag-, nieuws- of huis-aan-huisblad, dan wel op een andere geschikte

wijze. Elektronische bekendmaking vindt uitsluitend plaats in een van overheidswege uitgegeven blad, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

3. Indien alleen van de zakelijke inhoud wordt kennisgegeven, wordt het besluit tegelijkertijd ter inzage gelegd. In de kennisgeving wordt vermeld waar en wanneer het besluit ter inzage ligt.

Met de inwerkingtreding van de Wet elektronische publicaties is onder meer artikel 3:42 Awb gewijzigd.

Artikel 3:42 (na 1 juli 2021)

De bekendmaking van besluiten die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, geschiedt op de in de artikelen 5 onderscheidenlijk 6 van de Bekendmakingswet bepaalde wijze.

Met opnieuw een verwijzing naar de artikelen 5 en 6 van de Bekendmakingswet.

Artikel 5

De bekendmaking van de volgende besluiten geschiedt door plaatsing in de Staatscourant:

- a. bij ministeriële regeling vastgestelde algemeen verbindende voorschriften;
- b. de overige vanwege het Rijk vastgestelde algemeen verbindende voorschriften, voor zover deze niet in het Staatsblad geplaatst dienen te worden;
- c. algemeen verbindende voorschriften, vastgesteld door bestuursorganen van andere openbare lichamen dan genoemd in artikel 2, eerste tot en met vijfde lid;
- d. algemeen verbindende voorschriften, vastgesteld door bestuursorganen die niet behoren tot een openbaar lichaam;
- e. beleidsregels, vastgesteld vanwege het Rijk of door de in de onderdelen c en d bedoelde bestuursorganen; en
- f. overige besluiten, vastgesteld vanwege het Rijk of door de in onderdeel c of d bedoelde bestuursorganen, die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht.

Artikel 6

Algemeen verbindende voorschriften, beleidsregels en andere besluiten die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, vastgesteld door een bestuursorgaan dat behoort tot een van de in artikel 2, eerste tot en met vierde lid, genoemde openbare lichamen, of de in artikel 2, vijfde lid, genoemde openbare lichamen, bedrijfsvoeringsorganisaties en gemeenschappelijke organen, worden bekendgemaakt door plaatsing in het door dat openbaar lichaam, die bedrijfsvoeringsorganisatie of dat gemeenschappelijke orgaan uitgegeven publicatieblad.

Omgevingsvisies en programma's

U ziet ongetwijfeld dat in de Bekendmakingswet niet gesproken wordt over omgevingsvisies en programma's. De artikelen 5 en 6 gaan niet over die omgevingsdocumenten.

Maar door artikel 16.77b, tweede lid, moeten omgevingsvisies en programma's – uitgezonderd de vrijwillige programma's – wel bekendgemaakt worden volgens de STOP-TPOD-standaard. Dat is wat anders dan een wijze van bekendmaking overeenkomstig het oude artikel 3:42 Awb waarna de Ow-wetgever verwees.

Vragen die mij bezighouden:

1. Waarom zou je het toch al overbelaste DSO verder willen verzwaren met al die omgevingsvisies en programma's als – zo lees ik in de columns van Pieter van den Brand - als je die toch niet kunt raadplegen in Regels op de Kaart?
2. Zijn alle programma's te annoteren naar bijvoorbeeld werkingsgebieden?
3. Is het niet verstandiger om wederom mogelijk te maken dat de zakelijke inhoud van het programma met vindplaats van de inhoud/PDF volstaat en het aan de bevoegde gezagen over te laten om het programma ook te verwerken in het DSO?
4. Is het nu echt de bedoeling dat met de inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting er 355 verplichte programma's geannoteerd moeten worden?

Henk Gierveld
UCWOSL/UU